نگاهی به نیم قرن فعالیت یکی از مهم‌ترین دانشگاه های کشور

قطب «شریف» دانش در ایران

مهدی بابایی

دانشگاه کم حاشیه و پر آوازه ایرانی که در سال‌های ابتدایی دهه چهل عملیات ساخت آن در غرب تهران آغاز شده بود، امروز دانشگاهی شریف در مرکز تهران است که نیم قرن از فعالیتش می‌گذرد. دانشگاهی با ۵۰ سال تجربه که از همان ابتدای فعالیتش به عنوان دانشگاهی تراز اول در کشور شناخته می‌شد و حالا که بیش از ۴۷ هزار نفر از آن فارغ التحصیل شده و ۱۲ هزار دانشجو نیز مشغول تحصیل در آن هستند همچنان یکی از دانشگاه‌های مطرح کشور، منطقه و حتی جهان محسوب می‌شود و به طور متوسط حدود ۹۷ درصد از رتبه‌های برگزیده کنکورهای سراسری در رشته ریاضی و فنی مهندسی را جذب خود کرده است.

ایرنا

■ **از آریامهر تا شریف**

دانشگاه صنعتی شریف در سال ۱۳۴۴ به همت مرحوم دکتر مجتهدی و با هدف تربیت و تأمین بخشی از نیروهای متخصص موردنیاز کشور در سطوح بالای علمی تأسیس شد، محمدرضا شاه نام آریامهر را برایش برگزید و تا زمان پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی با همین نام شناخته می‌شد اما پس از آن نام مجید شریف واقفی یکی از شهدای انقلابی دانشگاه بر آن گذاشته و از آن به بعد دانشگاه آریامهر با نام دانشگاه شریف شناخته شد.

■ **بالاترین نسبت استاد به دانشجو**

دانشگاه صنعتی شریف در سال‌های اخیر نسبت به ارتقا و همچنین افزایش اعضای هیأت علمی خود اقدام کرده و هم اکنون دارای ٤٨٤ عضو هیأت علمی است که ۱۸۱ نفر معادل ۳۷/۴ درصد از آنان استاد تمام، ۱۰۵ نفر معادل ۲۱/۷ درصد در مرتبه دانشیار، ۱۷۶ نفرمعادل ۳۶/۴ درصد در مرتبه استادیار و ۲۲ نفرمعادل ۴/۵ درصد نیز به عنوان مربی فعالیت می‌کنند. این دانشگاه همچنین در میان دانشگاه‌های کشور و حتی منطقه یکی از کمترین نسبت‌های استاد به دانشجو را نیز به خود اختصاص داده و به ازای هر ۲۲/۵ دانشجو یک استاد مشغول تدریس در این دانشگاه است. شریف رتبه نخست ارتباط دانشگاه‌های کشور با صنعت را نیز به خود اختصاص داده و سالانه ده‌ها میلیارد تومان قرارداد ارتباط با صنعت میان دانشگاه و صنایع مختلف به امضا می‌رسد.

دانشگاه صنعتی شریف در حال حاضر دارای ۱۳ دانشکده شیمی، علوم ریاضی، فیزیک، مدیریت و اقتصاد، مهندسی انرژی، مهندسی برق، مهندسی شیمی و نفت، مهندسی صنایع، مهندسی عمران، مهندسی کامپیوتر، مهندسی هوافضا و مهندسی مکانیک و مهندسی و علم مواد است. و سه پردیس بین‌المللی، ۱۰ پژوهشکده، ۱۵ قطب علمی، هشت مرکز پژوهشی و مراکز وابسته نیز دیگر بخش‌های این دانشگاه را شامل می‌شوند.

دانشکده مهندسی انرژی جدیدترین دانشکده شریف است که در سال ۱۳۸۵ به بهره برداری رسیده است.

■ **توسعه تحصیلات تکمیلی**

این دانشگاه در حال حاضر گرچه در سه مقطع کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترا اقدام به پذیرش دانشجو می‌کند اما در سال‌های اخیر ظرفیت تحصیلات تکمیلی خود را افزایش داده است.

■ **دولت تدبیر و امید و شریف**

از ویژگی‌هایی که می‌توان برای این دانشگاه در نظر گرفت حضور فارغ التحصیلان یا استادانش در هیأت دولت و دیگر نهادهای تصمیم گیر و تصمیم ساز کشوری است، از این رو شریف مورد توجه بسیاری از چهره‌های تراز اول کشور قراردارد و افزون بر آن قرار دادهای صنعتی و علمی منعقد شده با این دانشگاه نقش زیادی در تحقق اقتصاد مقاومتی و کاهش وابستگی کشور به خارج را بر عهده داشته است.

> دانشگاه صنعتی شریف دارای ۴۸۴ عضو هیأت علمی است که ۱۸۱ نفر معادل ۳۷/۴ درصد از آنان استاد تمام، ۱۰۵ نفر معادل ۲۱/۷ درصد در مرتبه دانشیار، ۱۷۶ نفرمعادل ۳۶/۴ درصد در مرتبه استادیار و ۲۲ نفرمعادل ۴/۵ درصد نیز به عنوان مربی فعالیت می‌کنند

محمود فتوحی، رئیس دانشگاه صنعتی شریف از شهریورماه سال ۹۳ به ریاست این دانشگاه رسید و از همان زمان سه دستور تعلیم و تربیت افرادی دانشمند، فرهیخته، متخصص، خلاق و نوآور، با نشاط، کارآفرین، صاحب دیدگاه سیستمی و توان راهبری، دارای تعهدِ ملی و متعهد به اخلاق اسلامی و حرفه‌ای، توسعه و به کارگیری علوم و فناوری‌های نوین برای پاسخ‌گویی به نیاز بخش‌های مختلف صنعتی، اقتصادی و اجتماعی کشور و پیشتازی در گسترش مرزهای دانش و فناوری با مرجعیت علمی در جهان به عنوان سه اولویت و چشم انداز دانشگاه در نظر گرفته شد. علاوه بر آن فضا برای فعالیت‌های دانشجویی و فعالیت تشکل‌ها و گروه‌های داخل دانشگاه نیز تسهیل شده است.

■ **چالش‌ها و مشکلات**

یکی از مشکلاتی که دانشجویان و استادان این دانشگاه با آن روبه رو هستند کمبود فضا و اعتبارات دانشگاه است. مجموعه دانشگاه صنعتی شریف برای رسیدن به اهداف و چشم اندازهای تعیین شده خود فضای فیزیکی محدودی داشته و ضعف در امکانات کالبدی آزمایشگاه ها، کارگاه‌ها و امکانات تحقیقاتی دانشگاه نیز از دیگر چالش‌های آن است. از سوی دیگر اما کمبود منابع مالی می‌تواند در روند علمی این دانشگاه ضعف و محدودیت ایجاد کند. برای حل این معضل با پیگیری‌های وزارت علوم قرار است موقعیت فعلی دانشگاه صنعتی شریف در خیابان آزادی تا خیابان شیخ فضل‌الله و میدان تیموری توسعه یابد، برای این منظور برخی از منازل واقع در شمال دانشگاه صنعتی شریف خریداری شده و تنها ۱۱ خانه دیگر مانده تا دانشگاه به میدان تیموری برسد.

ساخت پارکینگ نیز در شمال دانشگاه صنعتی شریف آغاز شده و بناست ساخت پارکینگ دیگری نیز از جنوب دانشگاه با مشارکت بخش خصوصی آغاز شود تا در این صورت محدوده اصلی دانشگاه عاری از خودرو باشد.

این دانشگاه صاحب ۵۰ هکتار زمین در منطقه ۲۲ تهران است و به زودی برخی از فعالیت‌های پژوهشی آن به این منطقه منتقل خواهد شد، همچنین مجوز تأسیس پارک علم و فناوری این دانشگاه از مدتها قبل اخذ شده و ردیف بودجه‌ای نیز برای آن در نظر گرفته شده است و این پارک به زودی فعالیت خود را آغاز خواهد کرد.

■ **اعداد دانشگاه شریف**

۵۰ سال از آغاز فعالیت دانشگاه گذشت
۴۷۱۲۳ فارغ التحصیل
۱۲۰۰۰ دانشجوی در حال تحصیل
۱۵۰۰ فارغ التحصیل در هر سال
٤٨٤ عضو هیأت علمی
۱۳ دانشکده
۱٤۰۰ مقاله سالانه

■ **مساحت‌ها(متر مربع)**

فضاهای آموزشی: **۹۳۹٤٦**
فضاهای آزمایشگاهی، کارگاهی: **۲۱۸۱۷**
فضاهای خوابگاهی: **۵۱۰۱۰**
مجردی: **٤۱۸۰۳**
متأهلی: **۹۲۰۷**
مراکز تحقیقاتی: **۲۱۳۳۷**
فضاهای اداری: **۸۱۷٤**
فضاهای خدماتی و رفاهی: **۷۳۲۳**
سالن‌های ورزشی سرپوشیده و استخر: **۱۷۷۹٦**
کتابخانه مرکزی: **٦۸۲۸**
سلف سرویس: **۱۱** هزار متر مربع

چهره های شریف

مریم میرزاخانی
۱۳۵۶ – تهران

نخستین زن ریاضیدان جهان و نخستن ایرانی که موفق به کسب جایزه فیلدز شد. او مدرک لیسانسش را در سال ۷۸ در رشته ریاضی از دانشگاه صنعتی شریف گرفت و در حالی که تنها ۳۱ سال داشت در دانشگاه استنفورد به مقام استادی رسید. او اخیراً به عنوان عضو آکادمی ملی علوم امریکا انتخاب شده و علاوه بر اینکه نخستین زنی است که به این عنوان رسیده نامش در کنار بزرگانی چون «آلبرت اینشتین»، «توماس ادیسون» و «گراهام بل» قرار گرفته است.

عادل فردوسی پور
۱۳۵۳ – تهران

کمتر کسی است که مجری برنامه پرطرفدار ۹۰ را نشناسد، او از جمله معروف ترین فارغ التحصیلان مقطع کارشناسی ارشد دانشگاه صنعتی شریف در رشته مهندسی صنایع است که پس از فارغ التحصیلی نیز اقدام به تدریس زبان تخصصی صنایع در این دانشگاه کرده است. فردوسی‌پور از جمله فارغ التحصیلان شریف است که اجرایش در برنامه نود در کنار حاضرجوابی و صراحت لهجه اش او را به یکی از سلبریتی‌های شریف تبدیل کرده است.

علی لاریجانی
۱۳۳۶ – نجف

رئیس مجالس هشتم و نهم شورای اسلامی گرچه بیشتر به واسطه دکترای فلسفه اش به عنوان یک فیلسوف شناخته می‌شود اما مدرک کارشناسی اش را در رشته ریاضی و علوم کامپیوتر در سال ۵۸ از دانشگاه صنعتی شریف گرفته است. لاریجانی سابقه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ریاست بر سازمان صدا و سیما و دبیری شورای عالی امنیت ملی را نیز در کارنامه دارد و در مجلس دهم نیز برای سومین بار به عنوان منتخب مردم قم وارد مجلس شده است.

نگاهی به ارزیابی مراجع خارجی درباره شأن علمی دانشگاه شریف

«ام‌آی‌تی» ایرانی

ترجمه: محسن عارفی

«یکی از بهترین دانشگاه‌های جهان»، عنوانی است که هفته‌نامه «نیوزویک» برای دانشگاه شریف انتخاب کرده است. همچنین بسیاری از کارشناسان این دانشگاه را «ام‌آی‌تی» ایران می‌دانند. بنابه اذعان هفته‌نامه نیوزویک، شریف یکی از بهترین دانشگاه‌های مقطع کارشناسی در رشته مهندسی برق و الکترونیک در جهان محسوب می‌شود. فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌های مطرح ایران نظیر دانشگاه صنعتی شریف، دانشگاه تهران و دانشگاه صنعتی اصفهان، همچنین جزو بازیگران اصلی عرصه المپیادهای علمی جهان محسوب می‌شوند که توانسته‌اند عناوین متعددی را در المپیادهای فیزیک، ریاضیات، شیمی و روباتیک کسب کنند. همچنین، بسیاری از فارغ‌التحصیلان این دانشگاه‌ها در کمپانی‌های مطرح بین‌المللی حائز پست‌های بسیار مهمی هستند. از این بین می‌توان به کمپانی‌های مطرح جهان در «دره سیلیکون» امریکا، نظیر یاهو و گوگل اشاره کرد که هم‌اکنون صدها فارغ‌التحصیل ایرانی از دانشگاه‌های فوق را به استخدام خود درآورده‌اند.

هفته‌نامه نیوزویک، یکی از مهم‌ترین دلایل موفقیت دانشگاه صنعتی شریف را «فرآیند دشوار پذیرش دانشجو» می‌داند. این فرآیند پذیرش دانشجو به دانشگاه‌هایی چون شریف اجازه می‌دهد تا بتوانند نخبگان و با انگیزه‌ترین دانشجویان کشور را جذب کنند. یکی دیگر از رموز موفقیت دانشگاه صنعتی شریف، بهره‌مندی از هیأت علمی قدرتمند و همین طور نظام آموزشی مقطع متوسطه است که دانش‌آموزان را از همان ابتدا در معرض رشته‌های وابسته به علوم قرار می‌دهد و این همان چیزی است که تاکنون حتی کشورهای علم‌خیزی چون امریکا نیز به آن اهتمام نورزیده‌اند.

«بروس ای.وولی»، رئیس سابق دانشکده مهندسی برق دانشگاه «استنفورد» می‌گوید: بدون هیچ تردیدی «بهترین دانشگاه در جهان» در زمینه تربیت مهندسان برق و الکترونیک، دانشگاه شریف تهران است. از بین فارغ‌التحصیلان این دانشگاه، تنها در سال ۲۰۱۴ میلادی ۱۵ نفر جذب دوره‌های تحصیلات تکمیلی دانشگاه استنفورد شده‌اند. اما رمز و راز حضور پررنگ نوابغ ایرانی در دانشگاه استنفورد تنها در اختیار مدیران این دانشگاه مطرح است که در آنجا از دانشجویان خارجی آزمون‌های واقعاً سخت پذیرش در مقطع دکتری اخذ می‌شود. با اعلام نتایج این آزمون‌ها مشخص شد که نه تنها بخش قابل توجهی از این دانشجویان تنها از یک کشور در استنفورد پذیرفته شده‌اند، بلکه تمامی آنها تنها از یک دانشگاه یعنی «دانشگاه صنعتی شریف تهران» بوده‌اند. این موفقیت چشمگیر برای دانشگاه شریف حاصل سال‌ها تلاش سخت و تحقق یک رؤیای ۵۰ ساله بوده است.

دانشگاه صنعتی شریف هرسال بهترین داوطلبان ورود به دانشگاه‌های کشور را گلچین می‌کند. همه ساله، بالغ بر یک میلیون و ۵۰۰ هزار داوطلب در کنکور سراسری دانشگاه‌های ایران شرکت می‌کنند که از این جمع تنها ۵۰۰ هزارنفر حائز ورود به دانشگاه‌ها می‌شوند اما از این جمع ۵۰۰ هزارنفری، فقط ۸۰۰ دانشجو این اقبال را خواهند داشت که به دانشگاه صنعتی شریف وارد شوند و این یعنی از هر ۱۰ هزار دانشجو تنها ۵ نفر این شانس را دارند که این بالاترین سطح انتخاب برای یک مؤسسه علمی و آموزشی عالی محسوب می‌شود. اگر بخواهیم این آمار را با دانشگاه‌های مطرحی چون مؤسسه علم و فناوری ماساچوست (MIT) مقایسه کنیم، این رقم ۸ تا ۱۰ درصد داوطلبان شرکت‌کننده در پذیرش مقطع کارشناسی را شامل می‌شود.

یکی از مهم‌ترین تعهدات نظام آموزشی در مدارس ایران، تأکید بر چهار شاخص اصلی یعنی علم، فناوری، مهندسی و ریاضیات موسوم به STEM است و به همین دلیل ایران همیشه یکی از بازیگران اصلی در المپیادهای علمی جهان محسوب می‌شود که عنوان‌های بسیار درخشانی را نیز نصیب این کشور کرده است.شکی نیست که دانشگاه صنعتی شریف نقش بسزایی در تربیت برخی از نخبگان برجسته علمی جهان داشته است. دانشگاه شریف در پنج سال اخیر همواره در جمع ۵۰۰ دانشگاه برتر جهان بوده و رتبه‌ای بین ۲۵۰ تا ۳۰۰ را به خود اختصاص داده است. مؤسسه اعتبارسنجی «تایمز هایر اجوکیشن» یا THE نیز این دانشگاه را در رتبه نخست دانشگاه‌های خاورمیانه، ششم آسیا و بیست و هفتم جهان در رده‌بندی ۱۰۰ دانشگاه برتر جهان با عمر کمتر از ۵۰ سال قرار داده است.

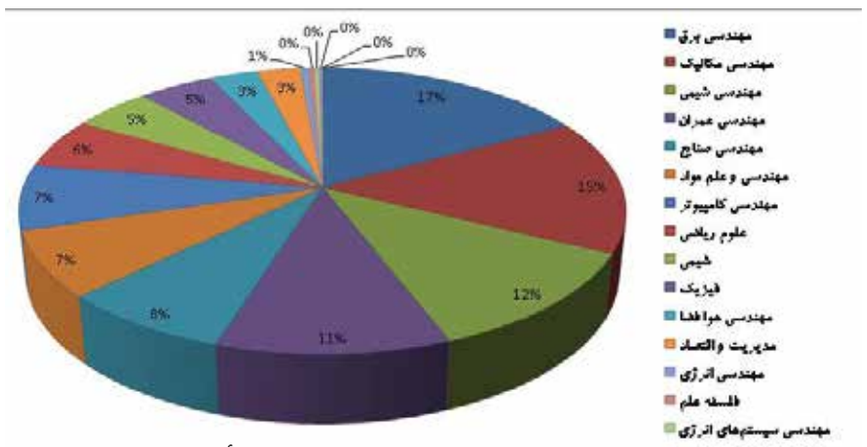

فراوانی فارغ التحصیلان شریف از بدو تأسیس به تفکیک رشته

هیأت علمی این دانشگاه برگزار می‌گردد موجب جلب مشارکت سایر دانشگاه‌ها و توسعه فناوری در کشور شده است. در کنار این فعالیت‌ها، دانشگاه صنعتی شریف نقش مهم ومؤثری در حل مسائل اساسی کشور داشته و برجسته ترین دانشگاه از نظر حجم قراردادهای صنعتی است. کسب مجوز ایجاد پارک فناوری دانشگاه و احداث مجتمع خدمات فناوری و مرکز خدمات آزمایشگاهی از دیگردستاوردهای دانشگاه برای توسعه دهه آینده است. در زمینه فرهنگی حضور دانشجویان در گروه‌های مختلف فوق برنامه، جمعیت‌های خیریه، برگزاری مراسم باشکوه مذهبی درماه محرم و ماه مبارک رمضان حاکی از جریان تفکر ناب مذهبی و شعائر اسلامی است.

همچنین تعداد قابل توجهی از استادان دانشگاه صنعتی شریف به عنوان چهره های ماندگار علمی کشور در سال های اخیر معرفی شده اند که هر یک از آنان سهم قابل توجهی در ارتقاء رتبه علمی دانشگاه در سطح ملی و جهانی داشته اند.

از سوی دیگر دانشجویان و فارغ التحصیلان این دانشگاه نیز هر یک به جایگاه و رتبه علمی دست یافته و امروزه در سراسر جهان می توان نام فارغ التحصیلان شریف را در مناصب علمی شنید.در پایان باید گفت بزرگترین نقطه قوت دانشگاه سرمایه انسانی آن یعنی استادان برجسته، دانشجویان نخبه و سرآمد کشور و کارکنان خدوم و زحمتکش است و این سرمایه به‌رغم کمبود منابع مالی و کالبدی در پنج دهه فعالیت برجسته موجب درخشش دانشگاه در میهن اسلامی‌مان و جامعه علمی جهانی شده است.

اینک که دانشگاه پنجاهمین سال فعالیت خود را آغاز می‌کند اطمینان کامل وجود دارد تا با اتکا به این سرمایه عظیم کماکان راه خود را به عنوان اولین دانشگاه تخصصی کشور با افتخار ادامه خواهد داد.

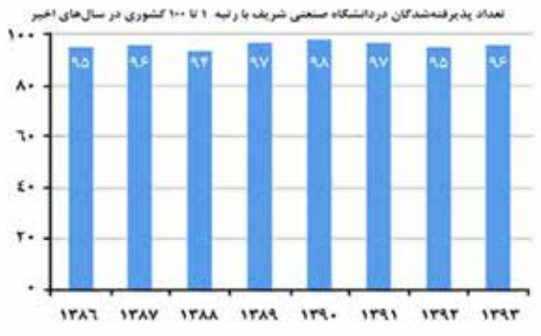

یادداشت

دکتر محمود فتوحی فیروز آباد
رئیس دانشگاه

صنعتی شریف اولین دانشگاه تخصصی کشور

دانشگاه صنعتی شریف ۵۰ سال قبل به منظور تربیت مهندسان و متخصصان کارآمد از یک طرف و ایجاد دانشگاهی همتراز با مؤسسات معتبر بین‌المللی تأسیس شد.

رهبر معظم انقلاب در بازدیدی که در سال ۱۳۷۸ از این دانشگاه داشته فرمودند: «انسان دو خصوصیت ممتاز در تاریخچه این دانشگاه مشاهده می‌کند یکی خصوصیت علمی و دیگری خصوصیت انقلابی دینی، دانشگاه شما هم از لحاظ علمی در سطح بالایی است و هم از لحاظ فعالیت‌های انقلابی و به این دلیل یکی از دانشگاه‌های موفق و پیشرو محسوب می‌شود... این دانشگاه یک نمونه زنده برجسته علمی از بهم تنیدگی دین و علم هست.»

مرحوم دکتر مجتهدی بنیانگذار و نخستین رئیس دانشگاه در خاطرات خود چنین بیان می‌کند «مملکت ما به مهندسین عالیقدر احتیاج داشت می‌خواستم با تأسیس این دانشگاه ثابت کنم که جوان‌های با استعداد در دانشگاه‌های خوب آدم حسابی خواهند شد این جوانان فاضل و دارای اعتماد به نفس قوی هستند که احتیاجات مملکت را مرتفع می‌کنند.»

دانشگاه صنعتی شریف در سال ۱۳۴۵ با پذیرش ۴۰۷ دانشجو در قالب چهار دانشکده، مهندسی برق، مهندسی مکانیک، مهندسی شیمی، مهندسی متالورژی شروع به کار کرد و سپس در سال‌های بعد با احداث ساختمان‌های جدید دانشکده‌های مهندسی شیمی و مهندسی علوم (بعدها) ریاضی، فیزیک، شیمی مهندسی صنایع و مهندسی سازه (عمران) تأسیس شد. دوره‌های کارشناسی ارشد ابتدا در رشته کامپیوتر و سپس در سایر رشته‌ها آغاز به کار کرد.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی ابتدا در دانشکده فیزیک و علوم ریاضی دوره دکتری در سال ۱۳۶۷ تأسیس و سپس به تدریج در تمامی دانشکده‌ها دوره دکتری آغاز به‌کار کرد.

دانشگاه صنعتی شریف پس از نیم قرن فعالیت بیش از ۴۸هزار فارغ‌التحصیل در قالب ۲۸هزار دانش آموخته دوره کارشناسی، ۱۸هزار دانش آموخته کارشناسی ارشد و هزار و۴۰۰ فارغ التحصیل دکتری به جامعه تقدیم کرده است، که اکثر آنها اعضای هیأت علمی دانشگاه‌های کشور هستند.

نام دانش آموختگان این دانشگاه در تمام صنایع بویژه مخابرات،IT، برق، نفت، گاز، پتروشیمی، عمران، مکانیک و مواد پرآوازه است، فارغ التحصیلان این دانشگاه که به خارج از کشور عزیمت کرده‌اند درخشش چشمگیری داشته و نام ایران اسلامی را پرآوازه کرده‌اند. به عنوان مثال خانم دکتر مریم میرزا خانی به عنوان نخستین زن برنده جایزه فیلدز در ریاضیات و نخستین برنده در خاورمیانه هستند. بیش از نود درصد از فارغ التحصیلان دوره دکتری این دانشگاه در داخل کشور در دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی به کار اشتغال دارند و کسب جوایز مختلف توسط استادان، فارغ التحصیلان برجسته دانشگاه در مجامع داخلی و بین‌المللی و برگزاری بیش از سی و دو کنفرانس و همایش داخلی و بین‌المللی در سال ۱۳۹۴ حاکی از وجود نشاط علمی در این دانشگاه است.کسب رتبه اول مسابقات ریاضی کشور برای سی و هشتمین بار متوالی توسط دانشجویان این دانشگاه، کسب چهار رتبه اول مسابقات برنامه نویسی کامپیوتر ACM در سال۱۳۹۴ توسط دانشجویان دانشگاه و کسب ۱۷ مقام ممتاز المپیادهای علمی در سال ۱۳۹۴ که توسط سازمان سنجش آموزش کشور برگزار می‌شود نمونه‌ای از افتخارات علمی دانشگاه است. برگزاری مسابقات مختلف دانشجویی نظیر مسابقات طراحی ماشین، موتورسیکلت الکتریکی، شناورهای هوشمند که سالهاست با مشارکت دانشجویان، فارغ التحصیلان و اعضای